L-Onomastika Letterarja

Kit Azzopardi

Not only can the name be found in all things,
but all things are concentrated within the name.
(Peters Hasty 255)

Introduzzjoni

L-onomastika hija l-istudju tat-tismija u tista' sservi ta' għodda kritika sabiex jiġu analizzati r-relazzjonijiet ta' ħkim f'test letterarju, billi l-għoti ta' isem lil xi ħadd jaf jindika relazzjoni ta' ħakma fuq min qed jingħata l-isem. B'danankollu, minkejja s-siwi tal-onomastika għal-letteratura bħala għodda kritika, fuq livell popolari din il-fergħa ta' studju hija magħrufa l-aktar fl-oqsma tas-soċjoloġija u l-antropoloġija, l-istorja, u l-lingwistika.

L-onomastika tinferaq f'għadd ta' friegħi oħra skont it-tip ta' ismijiet analizzati u l-għan li għalihom ikunu analizzati, ngħidu aħna, l-antroponimastika (l-istudju tal-ismijiet tan-nies), it-toponomastika (l-istudju tal-ismijiet tal-postijiet), u l-markjonimastika (l-istudju tal-ismijiet tal-prodotti). Lokalment insibu għadd ta' studji fi wħud minn dawn l-oqsma, fosthom minn Joseph Brincat, Mario Cassar, u Godfrey Wettinger.

Min-naħa l-oħra, il-volum ta' kitbiet lokali dwar l-onomastika letterarja jidher li huwa iżgħar, b'xi sezzjonijiet f'teżijiet tal-Malti ddedikati lil dan il-qasam. Ngħidu aħna, Emanuel Psaila jittratta l-aptronimi, il-laqmijiet, u l-ismijiet ta' xi postijiet f'teżi li tistħarreġ il-kitbiet ta' Ellul Mercer (50-87), filwaqt li Clifford Jo Żahra jagħti ħarsa lejn l-ismijiet fil-kitbiet ta' Juann Mamo (118). Imbagħad, fit-teżi tiegħi dwar il-poeżiji ta' Norbert Bugeja, li minnha ħarġet din il-kitba,

hemm żewġ sezzjonijiet: waħda dwar l-onomastika (Azzopardi 280-303), u oħra dwar it-toponomastika (190-96). Imma l-aktar xogħol komprensiv dwar dan il-qasam probabbli huwa pubblikazzjoni ta' Bernard Micallef li tiffoka fuq l-ismijiet u l-laqmijiet f'*Newbiet*, ġabra ta' novelli ta' Frans Sammut. Dawn l-eżempji huma biss każijiet iżolati fil-kritika letterarja lokali, u ma jidhirx li sar studju fit-tul fuq l-onomastika letterarja (Cassar, laqgħa personali), wisq anqas li nistgħu nitkellmu dwar tradizzjoni kritika.

Anke lil hinn minn xtutna, l-onomastika letterarja hija anqas mifruxa minn dik ġenerali. Dan ma jfissirx li ma nsibux għadd ta' ġurnali b'ħarġiet speċjali ddedikati lil dan il-qasam, anzi, insibu wkoll ġurnal akkademiku ffukat fuqu – *The Journal of Literary Onomastics* (Jurasinski). Ifisser biss li dan il-qasam huwa anqas popolari, bit-tendenza aktar tkun favur *case studies* li jiffukaw fuq kitba, awtur, jew letteratura partikolari, aktar milli diskors dwar l-onomastika fiha nnifisha. Din il-kitba hija l-attentat tiegħi sabiex nippreżenta l-każ favur applikazzjoni usa' tal-onomastika letterarja. Fiha nibda billi nħares lejn xi punti li ġew diskussi s'issa fit-tradizzjoni kritika, u lejn kif din ħarset lejn l-isem bħala astrazzjoni. Wara ngħaddi għal xi osservazzjonijiet dwar l-analiżi ta' isem fil-letteratura, speċifikament dwar l-ismijiet tan-nies u tal-postijiet.

Ħarsa kritika

Filwaqt li ħafna studjużi jinqdew bl-onomastika bħala għodda kritika, hemm oħrajn li jipproblemattizzawha meta jgħidu li l-ismijiet huma nieqsa minn tifsir partikolari. John Stuart Mill, ħassieb tal-ewwel nofs tas-seklu dsatax, ippreżenta dan l-argument:

> *Proper names are not connotative: they denote the individuals who are called by them; but they do not indicate or imply any attributes as belonging to those individuals.* (21)

Filwaqt li dan jista' jkun minnu fir-realtà (imma anke din diskutibbli), kliem Mill ma jgħoddx wisq għal testi letterarji. Infatti, fil-letteratura spiss niltaqgħu ma' aptronimi, jiġifieri ismijiet li jirriflettu l-karatteristiċi tas-sidien tagħhom (Cassar, *Surnames* 588). Kważi seklu wara u b'kuntrast ma' Mill, it-teologu u ħassieb

Pavel Florensky iddeskriva l-isem bħala "*a category of personal knowledge*" b'bażi ontoloġika, u bħala *prop* metafiżiku (ikkwotat fi Fliedl, 157), u dan jidher li huwa l-fil tal-kritika li qed tinkiteb riċentament.

Michel Grimaud josserva kif infittxu li "nimmarkaw" l-ismijiet minn kelmiet oħra proprju għax huma mgħobbija b'ħafna tifsir. Dan l-immarkar isir kemm viżwalment, bil-kapitalizzazzjoni, kif ukoll b'mezzi grammatikali (889). Grimaud iżid jgħid li l-onomastika hija "*a branch of poetics which is particularly useful in discussing the theory of interpretation*" minħabba:

i. in-numru relattivament żgħir ta' ismijiet proprji f'test;
ii. il-kumplessità tagħhom; u
iii. l-impatt letterarju u soċjoekonomiku tagħhom. (Grimaud 888)

Din id-definizzjoni tidentifika 'l-onomastika bħala għodda utli ta' analiżi tar-riverberazzjoni ta' test letterarju, jiġifieri tad-diwi tat-tifsir ta' test. Permezz tal-onomastika titqiegħed fil-prattika l-idea, li ħafna drabi titħalla biss fuq livell ta' astrazzjoni, li kull dettall f'xogħol tal-arti huwa importanti (Grimaud 910). Dan ma jfissirx li l-onomastika hija għodda ħafifa sabiex tużaha; xi eki ta' isem jafu jkunu diffiċli tintraċċahom għax id-distanzi ġeografiċi u l-ostakli temporali jagħmlu test anqas aċċessibbli (Cholakian 216).

Fil-miti kożmogoniċi, imbagħad, niltaqgħu mal-*leitmotif* tal-isem bħala għodda ta' ħkim (Fliedl 160), ngħidu aħna, meta Alla jagħti isem lil kull ħaġa eżistenti u meta Adam jagħti isem lill-annimali (*Bibbja Saydon*, Ġen. 2.20).[1] Anke fil-kulturi tal-Babilonja u tal-Eġittu tal-Qedem, it-tismija tingħata importanza partikolari fil-kożmogonija (Cholakian 226). Cholakian josserva li min jagħti l-isem ikun qed jidħol f'relazzjoni ta' poter ma' min jingħata l-isem (225), filwaqt li Fliedl jgħid li f'xi soċjetajiet huwa l-jum li fih individwu jingħata isem li jiġi ċċelebrat, u mhux il-jum tat-twelid tiegħu (161-2). Is-sens ta' kult u ta' kontroll marbut ma' isem joħroġ ukoll f'xi kummenti tal-psikanalistsa Otto Fenichel, li jirreferi għat-twemmin maġiku tal-qedem li min jaħkem isem (is-*signifiant*) jaħkem l-oġġett (is-*signifié*): "*one can master what one can name*" (41). Fenichel jispjega kif ir-razzjonal ta' wara din id-dikjarazzjoni huwa

1 Fliedl jagħmel referenza għal din il-pubblikazzjoni: Ramsey, George W. "Is name giving an art of domination in Genesis 2:23 and elsewhere?" Catholic Biblical Quarterly 50.1 (1988): 24-35. Stampat. F'din il-ktiba Ramsey jargumenta li l-att tat-tismija huwa att ta' dixxerniment aktar milli ta' dominanza.

li permezz tal-ismijiet għall-affarijiet ta' madwaru, l-ego jkun armat aħjar sabiex jikkontrolla d-dinja ta' barra.

Miti, simboliżmi, u ritwali bħal dawn ġew esplorati wkoll mis-soċjologi u l-antropologi, li jħarsu lejn l-ismijiet bħala punt ta' intersezzjoni bejn l-aspett soċjali u dak reliġjuż, u bħala mezz ta' identifikazzjoni: "*Names of persons, like names of groups and places, are used in all known societies to define a group's identity, while also demarking its otherness, i.e. the boundary separating it from other groups*" ("Names and naming"). Minħabba l-validità ta' dawn l-osservazzjonijiet, ħarsa kritika lejn l-onomasika letterarja tkun ħafna ifqar jekk ma tislifx ukoll mill-għarfien soċjoloġiku u antropoloġiku, storiku, u lingwistiku.

L-isem bħala astrazzjoni

L-ismijiet iservu wkoll bħala astrazzjoni ta' affarijiet konkreti; infatti Fliedl josserva li l-ismijiet huma "*abbreviations into which innumerable contexts are condensed*" (155). Is-sens ta' astrazzjoni ta' isem probabbli jista' jiġi eżemplifikat l-aħjar bl-att tal-iffirmar, li Jacques Derrida jiddeskrivih bħala "*the action of someone who is not satisfied just to write his own name but undertakes to prove that he is the one who is writing: here is my name, I am referring to myself"* (ikkwotat fi Fliedl 162).[2] Michael Zammit josserva wkoll li l-att ta' ffirmar huwa sintomu tal-Jien, li mat-twelid tal-individwalità beda jitqiegħed l-ewwel u qabel kollox.

Diskors dwar l-isem bħala astrazzjoni ta' dak li jirrappreżenta niltaqgħu miegħu fl-assoċjazzjoni tal-isem ma' qawwiet sopranaturali, diskors li b'danakollu ma jipprekludix il-qawwa li isem għandu fuq id-dinja fiżika (Peters Hasty 246). Infatti, Peters Hasty tgħid li "*a name ... also creates the very source of its bearer"* (246). Għalhekk, l-isem jidħol f'relazzjoni metonimika li fiha s-sinjal (grafiku jew imlissen) joqgħod flok il-ħaġa nnifisha, filwaqt li jiddenota aspetti soċjali u kulturali (Fliedl 161). Din ir-relazzjoni tista' tiġi estiża għall-aspetti fiżiċi fil-persuna kif ukoll għat-temperamenti tagħha. B'hekk jinħolqu projezzjonijiet bejn l-isem (is-*source domain*) u r-referent tiegħu (it-*target domain*).[3] Dawn jistgħu jkunu wkoll ambigwi, minħabba li l-isem bħala astrazzjoni faċilment jiġi assoċjat ma' multipliċità ta' konnotazzjonijiet, u mhux biss ma' dak li jiddenota.

2 Fliedl jagħmel referenza għal din il-pubblikazzjoni: Derrida, Jacques. Signéponge. Pariġi: dar tal-pubblikazzjoni mhix magħrufa, 1988. Stampat. Paġni 46-7.

3 Dwar it-terminoloġija tal-metafora adottata hawnhekk, ara Lakoff 206.

L-isem fil-letteratura

Minn ħarsa ġenerali lejn xi diskorsi dwar l-isem, nistgħu ngħaddu għal ħarsa lejn diskorsi dwar l-isem kif użat fil-letteratura. Mary Campbell-Sposito tosserva li fir-rumanz *Le Chiendent* isem il-karattru ewlieni, Etienne, ma jgħinx sabiex jiddistingwih mill-bqija tad-dinja tal-oġġetti, inklużi dawk fiżiċi. Dan minħabba li:

> *Not only does he remain nameless for more than ten per cent of the book, his name is associated with a street in Paris as well as a metro stop. That he has been named has still done nothing to free him from the world of objects. (725)*

Din l-osservazzjoni twassalna għal punt ieħor: la kull oġġett għandu isem (imqar jekk nom komuni), isem proprju f'test letterarju ma jiksibx sens ulterjuri minn nomi oħra sakemm ma jsirx riinvestiment fih, ħaġa li tista' ssir b'kull kelma oħra f'test. B'riinvestiment, isem f'test letterarju jista' jintuża wkoll bħala għodda ta' defamiljarizzazzjoni u karatterizzazzjoni. Id-devjazzjoni li tikkontribwixxi għal dawn tista' tkun sovversiva billi xi karattri:

i. ikollhom aktar minn isem wieħed;
ii. ma jkunux jafu l-isem ta' min diġà għandhom relazzjoni stabbilita miegħu;
iii. ikunu ekwivoki, ngħidu aħna, raġel ikollu isem mara u viċi versa. (Campbell-Sposito 724)

F'dan is-sens l-isem, permezz tas-semantika, jista' joħloq sens ta' misteru minflok jagħti ċerta stabbiltà lill-karattri (Campbell-Sposito 727).

Dan id-diskors jidwi d-diskors dwar it-testwalizzazzjoni, teknika ta' *un-naming* li jiddeskrivi Cholakian: "*The textualization technique has to do with the way in which ... names are literalized, made precisely into definable objects and therefore subordinated to the defining subject*" (219). Anke dan il-punt jista' jintrabat ma' diskors dwar qawwiet spiritwali:

> *If one accepts the notion that naming is a divine, life-giving power, then the processes of un-naming as I have identified them here are tantamount to onomastic annihilation. Textual absorption (death) of the Other makes possible textual space (life) for the Self.* (Cholakian 222)

Id-diżonomizzazzjoni[4] tkompli tikkonferma s-sinifikat tal-isem innifsu, anke jekk dan isir bi proċess kuntrarju għall-għoti ta' isem. Tip ta' diżonomizzazzjoni li jidentifika Chokalian huwa t-testwalizzazzjoni, jiġifieri d-deumanizzazzjoni u t-tnaqqis tat-theddida mill-ieħor billi l-isem jiġi applikat b'mod litterali (219). Tip ieħor ta' diżonomizzazzjoni huwa l-kollettivizzazzjoni, fejn is-singulari huwa assorbit fil-kollettiv, b'subordinazzjoni ta' dak li huwa speċifiku għal dak li huwa ġenerali (217). Din tal-aħħar titħaddem ukoll f'każ ta' vittimizzazzjoni li ma ssirx fuq karattru individwali, imma fuq grupp ta' karattri.

B'kuntrast mat-teknika tat-testwalizzazzjoni ta' isem, hemm kelmiet ta' kuljum li jieħdu fuqhom tifsiriet speċjali, ngħidu aħna, permezz tal-kapitalizzazzjoni (l-antonomasja). F'dan il-kuntest Fliedl josserva kif l-imħabba tista' tkun forza ta' kreattività fit-tismija minħabba li tagħti rwol ta' nom proprju jew ta' laqam lil ħafna kliem komuni. Infatti, fil-Malti nsibu għadd ta' laqmijiet affettivi bħal "qalbi," "qabbinu," u "ħanini," u li ġieli nikkapitalizzawhom għax għalina jkunu qed jirreferu għal individwu. B'danakollu, Fliedl josserva li ħafna awturi joqogħdu lura milli jivvintaw ismijiet ġodda u li "*[n]ames in fiction are startingly non-fictive*" (159).

L-implikazzjonijiet differenti ta' isem jidwu s-siwi li għandu isem għal kulti u kulturi differenti. Filwaqt li Mill jgħid li l-ismijiet proprji jiddenotaw il-persuni li jkunu qed jirreferu għalihom (21), François Rigolot iressaq argument oppost u jgħid li għalkemm dan huwa minnu fit-taħdit ta' kuljum, f'testi letterarji l-ismijiet jistgħu jiksbu l-istess irwol bħal kliem ieħor fit-test: "*the referent's importance gives way to the privileged relation between phonic and semantic representations*" (ikkwotat fi Grimaud 892).[5] F'dan is-sens l-isem jikseb ħajja għalih u jkun "rimotivat" billi "*[b]eing a part of the 'literariness' of the text, the proper name appears to be in search of a phonic or morphologic 'remotivation' which has often nothing to do with its appellative origin*" (Rigolot, ikkwotat fi Grimaud 892). Huwa dan il-potenzjal ta' rimotivazzjoni ta' isem f'test li fl-opinjoni tiegħi l-aktar li huwa poetikament fertili.

Roland Barthes jirreferi għar-riinvestiment bħala "*hypersemanticité*" (ikkwotat f'Bold 282), filwaqt li Stephen Bold jispjegah bħala "*a new and potentially infinite fullness*" (282). L-idea ta' rimotivazzjoni (jew ta' riinvestiment, riverberazzjoni)

4 Traduzzjoni għal *un-naming*, fuq suġġeriment ta' Cassar f'laqgħa personali.

5 Trad. minn Grimaud stess. Il-kwotazzjoni oriġinali meħuda minn: Rigolot, François. "Poétique et onomastique." *Poétique* 18 (1974): 194-203. Paġna 194.

jinqdew biha kritiċi oħra huma u jitkellmu dwar it-tismija f'testi letterarji u dwar kif isem jista' jieħu ħajja oħra u "jqajjem" fina tifsiriet ġodda. White tgħid li l-ismijiet għandhom il-kapaċità li jqajmu ("*awaken*") rispons mill-udjenzi tagħhom (ikkwotata f'Dufner 307), filwaqt li John Richard Watson jinqeda bl-istess kelma ("*awaken*") huwa u jitkellem dwar poeżija ta' John Betjeman.

Minħabba r-rimotivazzjonijiet li isem jingħata f'test poetiku, diversi kritiċi jagħtu prijorità lill-isem bħala kelma aktar milli lill-isem bħala isem: *"Subordinating the name to poetic function gives precedence to the word over the name, in short, it un-names 'poetically'"* (Cholakian 220). B'mod simili, fil-poetika ta' Tsvetaeva nsibu insistenza fuq il-preċedenza li l-kelma tieħu fuq dak li tkun qed tirreferi għalih:

> *The signifier comes first and the signified trails after it, for the acoustic properties of the word expand its capability beyond mere denotation to poetic creation. The proper name too, far from being a mere representation in Tsvataeva's view, draws its bearer into a broad range of associations and creates a complex personal universe.* (Peters Hasty 245)

F'dan is-sens isem f'test poetiku ma jibqax isem, imma jassumi l-istess karatteristiċi bħal kull kelma oħra, b'mod li l-isem ikun fertilizzat poetikament. Campbell-Sposito tosserva kif l-użu tal-isem jista' jkun "ridott" jew "alternat" għas-sonorità, ir-ritmiċità, jew is-sens poetiku tiegħu (726). F'ċerti każijiet, isem jista' jittieħed ukoll bħala sommarju jew "ikona" fonetika ta' dak li jkun qiegħed jirrappreżenta (David Sloane 473-88). Fiż-żewġ partijiet li jmiss inħares lejn l-ismijiet tan-nies u tal-postijiet fil-letteratura b'mod aktar speċifiku.

L-ismijiet tan-nies

L-antroponimi, bħala għodda u proprjetà umana, jikxfu l-ego tal-bniedem li jfittex li jagħti isem lid-dinja ta'madwaru bħallikieku biex jaħkimha – huwa diffiċli naħsbu fid-dinja ta' madwarna jekk mhux f'termini ta' ismijiet għal oġġetti. Mhix biss il-karatterizzazzjoni li tagħti l-karattru lill-post, jew l-ambjentazzjoni li tagħti karattru lill-karattri, imma anke l-ismijiet għandhom irwol importanti minn dan il-lat. Ngħidu aħna, it-tismija parzjali, bħal meta jingħata l-ewwel

isem minflok l-isem sħiħ, jiġġeneralizza l-attribwiti tal-karattri b'mod li jaqtgħu lill-individwi mill-istoriċità tagħhom u jingħataw ħajja għalihom minħabba li "*[s]urnames or the use of the father's name as the last name locates an individual in a genealogy and in a society*" (Ngonyani 131). Skont Ngonyani isem parzjali jqiegħed storja jew poeżija fl-isfera tal-istħajjil aktar milli fid-dinja soċjali (131). Permezz ta' isem parzjali l-awturi jkunu qed jgħinu lill-isem jinħeles mit-tifisiriet storiċi u r-rabtiet soċjali tiegħu, sabiex ikun rimotivat b'tifsiriet oħra.

Minbarra li isem iqiegħed lill-karattru fuq il-mappa storika, isem jaf iqiegħed lill-karattru fuq il-mappa soċjali wkoll. Campbell-Sposito tosserva li hemm relazzjoni b'saħħitha bejn l-użu tal-isem u s-sesswalità. Infatti, l-użu ta' isem jew in-nuqqas tiegħu jistgħu jagħtu indikazzjonijiet tas-sesswalità ta' karattru, jew joħolqu ambigwità dwarha. Fil-Malti din l-isfida forsi tingħeleb minħabba li l-qbil grammatikali jitlob li l-kumplament jaqbel mas-suġġett, u għaldaqstant, fi Isienna isem b'ambigwità sesswali mhux neċessarjament jissarraf f'ambigwità sesswali fil-karattru.

L-ambigwità tista' tintlaħaq ukoll bl-assenza totali tal-isem. Campbell-Sposito tosserva kif l-anonimità għandha inkomuni ma' li tkun orfni, u għalhekk, mingħajr storja (726). Xi drabi l-lakuni tal-anonimità jimtlew bit-tip (729), iżda hemm alternattivi oħra anqas ċatti u aktar sofistikati li jgħinu sabiex jimtlew dawn il-lakuni, fosthom l-anonimità bħala protezzjoni (Peters Hasty 253). L-anonimità tista' sseħħ ukoll permezz tal-ġeneralizzazzjoni tal-vittmi tas-sistema, teknika li Cholakian josserva li toffri konfort għax is-sens ta' miżerja jinqasam bejn aktar minn persuna waħda. Huwa josserva li l-ġeneralizzazzjoni tgħin sabiex jinħoloq distakk bejn il-vittmi u l-qarrejja li jempatizzaw magħhom fuq naħa, u l-uġigħ fuq oħra, billi l-uġigħ isir anqas personali u għalhekk anqas kiefer u anqas solitarju (291).

L-ismijiet tal-postijiet

Ir-relazzjoni tal-bniedem mal-artijiet li jabita tista' tiġi mistħarrġa b'ħarsa lejn it-toponimi. Ħafna toponimi jaffermaw kif f'għadd kbir ta' kulturi l-isem jikseb saħħa akbar minn dik tan-natura, u jista' saħansitra "jaħkem" lil min jagħtih. Infatti, il-poetessa Ingeborg Backmann tgħid li diskors li jittratta l-ismijiet

tal-postijiet huwa diskors kommoventi għall-kittieba għax jagħtu viżibbiltà lill-mappa "straordinarja" li jkollhom f'moħħhom (ikkwotat fi Fliedl 168).

L-istoriku Malti Godfrey Wettinger jidentifika tliet tipi ta' toponimi Maltin:

i. *descriptive topographically*;
ii. *referring to personal or institutional owners*; u
iii. *complex place-names referring to other place-names for location purposes*. (xii-xiv)

Analiżi tat-toponomi tagħti wkoll indikazzjoni tal-popolazzjoni (Wettinger vii). Din l-asserzjoni tista' ssir ukoll fil-każ tal-letteratura. Ngħidu aħna, f'*Leli ta' Ħaż-Żgħir* ta' Ġużè Ellul Mercer, hemm rabta bejn l-ismijijet Ħaż-Żgħir u Ħal Kbir, u n-nies li jabitawhom (Psaila 61-2). Xi drabi, it-toponimi jistgħu jagħtu indikazzjoni wkoll tar-relazzjoni tan-nies mal-ambjent. Min-naħa l-oħra, ħarsa toponomastika tagħti wkoll ħjiel tal-ħakma li l-bniedem jipprova jżomm fuq l-ambjent ta' madwaru, billi jorganizzah skont l-ismijiet li jgħammdu bihom.

Filwaqt li isem jikseb riverberazzjonijiet ġodda permezz tal-kuntest poetiku, ikun qed jagħti wkoll karattru lill-post li jkun qed jiddeskrivi, irrispettivament mill-etimoloġija tiegħu. L-isem f'poeżija ta' ħadma b'reqqa jikkonnota ħafna aktar minn dak li jiddenota, tant li kważi kważi, min ikun familjari mal-post, jaf ikun imxekkel milli jilqa' s-suġġerimenti kollha li joffri ismu.

Konklużjoni

Minbarra l-elementi mistħarrġa hawn fuq, hemm elementi oħra marbuta ma' diskors dwar l-isem f'test, ngħidu aħna, diskors ontoloġiku li direttament jirreferi għall-kelma "isem," li ġeneralment tikseb is-sens ta' taliżman ta' sopravivenza (Azzopardi 305). Is-sens effimeru tal-isem bħala tlissina spiss infittxu li nikkonkretizzawh sabiex inwennsu lilna nfusna bl-idea ta' immortalizzazzjoni. L-oppost, ngħidu aħna, bħal meta l-eroj f'*Les Misérables* ma jkunx irid li jitnaqqax ismu fuq il-qabar tiegħu, huma biss eċċezzjoni fil-kultura tagħna (Grimaud 893). Anke l-idjoma Maltija tikkonferma dan: "għamel isem" jew "ħalla isem warajh."

Isem huwa ħafna aktar minn isem u għalhekk nissuġġerixxi li l-onomastika tiġi mħaddma aktar bħala teknika ta' analiżi. Wieħed jista' jaħseb f'għadd

ta' kitbiet bil-Malti fejn l-onomastika sservina sew; ngħidu aħna, f'*Kulħadd Ħalla Isem Warajh* ta' Clare Azzopardi, jew fin-novelli ta' xjenza fittizja ta' Alfred Sant, fejn l-awtur jivvinta għadd ta' ismijiet futuristiċi. Id-differenza bejn il-ġeneri li l-onomastika letterarja tista' tiġi applikata għalihom, hija xhieda tan-natura ewlenija li tista' sservi fil-kritika letterarja.

Kit Azzopardi jixtieq jirringrazzja lil Dr Mario Cassar tal-għajnuna tiegħu fil-kitba prelimenari ta' dan l-artiklu.

Biblijografija

Azzopardi, Clare. *Kulħadd ħalla isem warajh*. Malta: Merlin, 2014. Stampat.

Azzopardi, Keith. "Rappreżentazzjonijiet kulturali u letterarji tal-Belt: *Bliet* ta' Norbert Bugeja." Teżi tal-M.A. U ta' Malta, 2015. Internet.

Bibbja Saydon. 3 Vol. Malta: Soċjetà tad-Duttrina Nisranija, 1977-90. Stampat.

Bold, Stephen C. "Ma(s)king a Name: Onomastikcs in Rotrou's Theater." *French Forum* 20.3 (1995): 279-97. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru. 2014.

Campbell-Sposito, Mary. "Onomastics as a Defamiliarizing Device in Raymond Queneau's Novels." *The French Review* 61.5 (1988): 724-33. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru. 2014.

Cassar, Mario. Laqgħa personali. 18 ta' April 2015.

---. "Maltese Surnames: The Sicilian and Italian Connections." Teżi tal-PhD. U ta' Malta, 2011. Stampata.

Cholakian, Rouben C. "The (Un)naming Process in Villon's Grand Testament." *The French Review* 66.2 (1992): 216-28. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru. 2014.

Dufner, Max. "Names and Nomenclature in Goathe's 'Faust' by Ann White." *German Studies Review* 4.2 (1981): 307-8. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru. 2014.

Ellul Mercer, Ġużè. *Leli ta' Ħaż-Żgħir*. Malta: Klabb Kotba Maltin, 2010. Stampat.

Fenichel, Otto. *The Psychoanalytic Theory of Neurosis*. Taylor & Francis e-Library, 2005. *Scribd*. Internet. 25 ta' Marzu 2015.

Fliedl, Konstanze. "A Field Guide to Names in Literature: Notes on Australian Onomastics." *Australian Studies* 15 (2007): 155-68. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru. 2014.

Grimaud, Michel. "Hermeneutics, Onomastics and Poetics in English and French Literature." *MLN* 92.5 (1977): 888-921. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru. 2014.

Jurasinski, Stefan. *The Journal of Literary Onomastics* 1-3 (2011-14). The College at Brockport. Internet. 25 ta' Marzu 2015.

Lakoff, George. "The Contemporary Theory of Metaphor." *Metaphor and Thought*. Ed. Andrew Ortony. 2ni ed. Cambridge: Cambridge UP, 1993. 202-51. Stampat.

Micallef, Bernard. *Mit-Tawr sa Sammut: X'hemm f'isem?* Malta: L-awtur, 1998. Stampat.

Mill, John Stuart. *A System of Logic, Rationcinative and Inductive*. New York: Harper, 1846. *Google Books*. Internet. 19 ta' Jannar 2015.

"Names and naming." *The Routledge Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*. 2ni ed. 2010. Stampat.

Ngonyani, Deo. "Onomastic Devices in Shaaban Robert's Narratives." *Journal of African Cultural Studies* 14.2 (2001): 125-36. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru 2014.

Peters Hasty, Olga. "Tsvetaeva's Onomastic Verse." *Slavic Review* 45.2 (1986): 245-56. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru. 2014.

Psaila, Emanuel. "Il-Letterarjetà tan-narrattiva ta' Ġużè Ellul Mercer." Teżi tal-M.A. U ta' Malta, 2012. Internet.

Sammut, Frans. *Newbiet*. Malta: Edizzjoni Toni Cortis, 1998. Stampat.

Sant, Alfred. Ċpar. Malta: SKS, 2013. Stampat.

---. *Kwart ta' Mija*. Malta: PEG, 1995. Stampat.

---. *Pupu fil-Baħar*. Malta: SKS, 2009. Stampat.

Sloane, David. "The Name as Phonetic Icon: A Reconsideration of Onomastic Significance in Gogol's 'The Overcoat'." *The Slavic and East European Journal* 35.4 (1991): 473-88. *JSTOR*. Internet. 10 ta' Diċembru. 2014.

Wettinger, Godfrey. *Place-names of the Maltese Islands*. Malta: PEG, 2000. Stampat.

Żahra, Clifford Jo. "Il-Lingwa ta' Juann Mamo: Bejn il-Qadim, il-Popolari u l-Ġdid Fjamant." Teżi tal-B.A. U ta' Malta, 2013. Internet.

Zammit, Michael. Laqgħat personali. Frar 2013 – Lulju 2015.